

Maria Wrzoskova
Łucja Litwa
(Warszawa)

**MATERIAŁY BOGDANA NAWROCZYŃSKIEGO
(1882-1974)
(III-213)**

Bogdan Roman Nawroczyński, syn Romana i Stanisławy z domu Hube, urodził się 9 kwietnia 1882 r. w Dąbrowie Górniczej. Ojciec był lekarzem w szpitalu Huty Bankowej, a następnie w Szpitalu Towarzystwa Górniczego Belgijsko-Francusko-Włoskiego. Do gimnazjum klasycznego Bogdan Nawroczyński zaczął uczęszczać w Kielcach, następnie po przeniesieniu się rodziców do Warszawy został uczniem IV Gimnazjum w Warszawie. Po zdaniu matury w 1901 r. zapisał się na studia prawnicze na Uniwersytecie Warszawskim.

Wskutek zamknięcia Uniwersytetu w 1905 r. przerwał studia prawnicze. Ukończył je w 1912 r. na uniwersytecie w Dorpacie na podstawie rozprawy *Prawo narodów i prawo przyrodzone w trzech księgach H. Grocjusza „O prawie wojny i pokoju”*.

W latach 1905/1906–1907/1908 studiował filozofię na uniwersytetach w Berlinie i w Lipsku. Uczęszczał na seminaria: prof. A. Richla (logika), K. Stumpfa (psychologia), P. Bartha i W. Wundta (psychologia i pedagogika). Studiował również we Lwowie w r. 1912/1913 pod kierunkiem prof. K. Twardowskiego. Doktoryzował się w 1914 r. na podstawie pracy *Prolegomena do nauki i jakości sądów*.

W okresie od 1909 do 1917 r. z przerwą w latach 1911–1913 był nauczycielem w prywatnych szkołach średnich w Warszawie. Uczył literatury pięknej i propedeutyki filozoficznej.

W czasie pierwszej wojny światowej brał czynny udział w pracach nad zorganizowaniem polskiego szkolnictwa. W r. 1915 wszedł w skład Wydziału Oświecenia jako delegat Stowarzyszenia Nauczycielstwa Polskiego. Następnie został członkiem Rady Departamentu Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego (WRiOP), a od października 1917 r. do początku 1925 r. był wizytatorem szkół średnich w Departamencie, a następnie w Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Ponadto był członkiem Wydziału Programowego Ministerstwa, redaktorem miesięcznika „Wychowanie w domu i szkole” oraz „Przeglądu Pedagogicznego” (1917–1919).

Od 1920 r. wykładał dydaktykę ogólną w Państwowym Instytucie Pedagogicznym w Warszawie. Przez cały okres istnienia Komisji Pedagogicznej Ministerstwa WRiOP był jej przewodniczącym z wyborów (1922–1928). Po jej skasowaniu został członkiem Naukowego Towarzystwa Pedagogicznego. Od stycznia 1925 r. był profesorem pedagogiki na Uniwersytecie Poznańskim. Od roku akademickiego 1926/1927 wykładał na katedrze pedagogiki i organizacji szkolnictwa na Uniwersytecie Warszawskim. W grudniu 1936 r. otrzymał nominację na profesora zwyczajnego Uniwersytetu Warszawskiego.

Po powołaniu go w r. 1925 na członka Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu współpracował z Komisją Filozoficzną Towarzystwa. Brał aktywny udział w pracach Warszawskiego Towarzystwa Naukowego, którego członkiem zwyczajnym został w 1931 r. był również członkiem korespondentem PAU. W latach 1932–1939 należał do grona członków Rady Oświecenia Publicznego, a z ramienia Polskiej Komisji Międzynarodowej Współpracy Intelktualnej przewodniczył Polskiej Komisji Międzynarodowej Korespondencji Szkolnej.

Podczas okupacji należał do grona organizatorów i kierowników tajnego nauczania akademickiego w Warszawie. Po powstaniu warszawskim, przebywając na terenie Częstochowy, kierował zorganizowanymi tam w roku akademickim 1944/1945 tzw. Częstochowskimi Kursami Akademickimi. Po powrocie do Warszawy powołany został wraz

z prof. T. Kotarbińskim i prof. S. Pieńkowskim do tzw. Komisji Trzech, mającej na celu odbudowanie i zorganizowanie Uniwersytetu Warszawskiego.

W roku akademickim 1946/1947 i 1947/1948 był dziekanem Wydziału Humanistycznego UW. 1 października 1948 r. przeniesiony został w stan spoczynku. Wrócił na uczelnię w październiku 1958 r. Objął wówczas katedrę teorii i organizacji szkolnictwa. Na emeryturę przeniesiony został z dniem 1 października 1960 r. W ciągu swej długoletniej pracy pedagogicznej wykształcił kilka pokoleń nauczycieli polskich.

W latach 1948–1952 pełnił funkcję dyrektora Biura w Towarzystwie Naukowym Warszawskim, a od 1952 do 1958 r. pracował w Bibliotece PAN.

Po przejściu na emeryturę przez pewien czas prowadził jeszcze wykłady na UW.

Za zasługi położone dla nauki i oświaty polskiej odznaczony został Krzyżem Niepodległości, Złotym Krzyżem Zasługi, Ofiarskim Krzyżem Orderu Polski Odrodzonej. Z odznaczeń zagranicznych posiadał jugosłowiański Krzyż św. Sawy.

Zainteresowania naukowe twórcy spuścizny dotyczyły wielu dziedzin nauk pedagogicznych, szczególnie jednak dydaktyki oraz teorii ustroju i organizacji szkolnictwa, rozwoju myśli pedagogicznej i prądów pedagogicznych na zachodzie Europy. Ogłosił drukiem ponad 200 prac i artykułów naukowych. Najbardziej znane i wielokrotnie wznawiane prace to: *Uczeń i klasa* (1923), *O zawodzie nauczyciela* (1929), *Swoboda i przymus w wychowaniu* (1929), *Zasady nauczania* (1930), *Polska myśl pedagogiczna* (1938), *Życie duchowe: zarys filozofii kultury* (1947), *Szkolnictwo francuskie* (1961), *Pedagogika porównawcza* (1962).

Zmarł 17 stycznia 1974 r. w Warszawie.

Materiały Bogdana Nawroczyńskiego zakupione zostały przez Archiwum PAN w 1975 r. od żony, pani Marii Nawroczyńskiej.

Pod względem rozmiarów spuścizna jest niewielka, wynosi bowiem ok. 0,45 m.b., co po uporządkowaniu stanowi 52 jednostki. Prace porządkowe przeprowadzone zostały w Archiwum PAN przez autorkę niniejszego opracowania oraz Ł. Litwową.

W wyniku tych prac materiały spuścizny podzielone zostały na 7 podstawowych grup.

W grupie I, obejmującej materiały twórczości naukowej, umieszczone zostały prace i artykuły, wykłady, recenzje i opinie oraz materiały warsztatowe. Podział na ww. podgrupy nie mógł być konsekwentnie zrealizowany ze względu na to, że niektóre jednostki zawierające zarówno artykuły (lub fragmenty większej pracy), jak i recenzje stanowią posyty. Do tych jednostek sporządzony został aneks.

Na czoło podgrupy obejmującej prace i artykuły wysuwają się 3 pozycje obejmujące maszynopis pracy *Polska myśl pedagogiczna, jej główne linie rozwojowe i cechy charakterystyczne* – pracy przygotowanej przez twórcę spuścizny do drugiego wydania w r. 1966.

Pozostałe pozycje zawierają rękopisy kilkunastu artykułów i mniejszych opracowań, głównie z lat sześćdziesiątych.

Dużą podgrupę stanowią recenzje i opinie, częściowo pochodzące sprzed 1939 r. Podzielone one zostały na recenzje wydawnicze i opinie związane z nadawaniem stopni naukowych, następnie ułożone zostały alfabetycznie wg nazwisk i sporządzone zostały aneksy; osobny do recenzji, osobny do opinii.

W grupie II wyodrębniono materiały działalności naukowo-organizacyjnej oraz wydawniczej. Znajdują się w tej grupie dokumenty o charakterze źródłowym do organizacji studiów pedagogicznych i polityki kadrowej przy obsadzaniu stanowisk naukowych w Polsce w okresie międzywojennym i w pierwszych latach po wojnie. Są to opinie o różnych wybitnych później przedstawicielach polskiej humanistyki, pisane w związku z powoływaniem ich na katedry. Umowy i korespondencja wydawnicza odzwierciedlają stosunek twórcy spuścizny do propozycji wydawniczych, losy jego prac wydawanych oraz jego udział w wydawnictwie prac zbiorowych. M.in. znajduje się w tej części spuścizny projekt zbiorowego opracowania pt. *Ustroje szkolne w państwach zagranicznych*.

Materiały grupy III obejmują akta typu biograficznego. Składają się na nie dokumenty osobiste, akta powołań i nominacji na stanowiska służbowe i naukowe, dokumenty odznaczeń, autożyciorysy, akta w sprawie przejścia na emeryturę w 1948 r., powrotu na uczelnię w 1957 r., ponownego przejścia na emeryturę w 1960 r. Do akt biograficznych należy pamiętnik twórcy spuścizny i akta związane z obchodem 80-lecia jego urodzin. Szczególną uwagę zwraca pamiętnik zatytułowany *Wspomnienia starego pedagoga*. Rękopis pamiętnika w stosunku do maszynopisu jest o wiele obszerniejszy i zawiera wiele cennych informacji na temat organizacji szkolnictwa w okresie do 1939 r., następnie dane dotyczące działalności tajnych kursów akademickich w Częstochowie i odbudowy Uniwersytetu Warszawskiego po II wojnie światowej. Dane o tajnym nauczaniu w Warszawie zawiera j.a. 44. Materiały jubileuszu 80-lecia urodzin prof. B. Nawroczyńskiego zawierają sprawozdanie z przebiegu uroczystości, m.in.: przemówienia, życiorys z bibliografią oraz ponad 30 listów i telegramów gratulacyjnych.

Grupa IV obejmuje korespondencję wychodzącą i wpływającą. Listów nie zachowało się w spuściznie dużo. Łącznie korespondencja zawiera 109 listów, głównie z okresu po 1945 roku. Występują w niej nazwiska znanych pedagogów i humanistów, m.in. Mariana Falskiego, Jana Hulewicza, Konrada Górskiego, Wincentego Okonia, Tadeusza Pasierbińskiego, Heleny Radlińskiej, Bogdana Suchodolskiego, Stefana Szumana, Władysława Witwickiego.

W materiałach grupy V umieszczono artykuły recenzyjne o pracach twórcy spuścizny oraz artykuły biograficzne.

Materiały spuścizny otrzymały w Archiwum PAN sygnaturę III-213. Inwentarz zespołu uzupełnia 9 aneksów.

Halina Zubala
(Warszawa)

SUPLEMENT

W roku 1986, już po uporządkowaniu i zinwentaryzowaniu spuścizny B.R. Nawroczyńskiego (1976 r.), dr Andrzej Zaorski przekazał dalszą część materiałów, która znacznie przeważała ilościowo część zakupioną w 1975 r. od Marii Zaorskiej-Nawroczyńskiej. Proporcje zespołu przedstawiają się następująco: w roku 1975 zakupiono ok. 0,45 m.b. materiałów, co po uporządkowaniu stanowi 52 jednostki i 9 aneksów; w roku 1986 przekazano w darze ponad 1 m.b. materiałów, co stanowi 66 jednostek i 19 aneksów.

Pierwszą partię zespołu uporządkowały i zinwentaryzowały 1976 r. Maria Wrzosek i Łucja Litwa. Drugą część materiałów (z r. 1986) uporządkowała i zinwentaryzowała Halina Zubala w 1987 r.

Układ dodatkowej części zespołu jest analogiczny do zastosowanego w pierwszej części. Przyjęta zasada *numerus currens* przy numeracji jednostek i aneksów łączy suplement z inwentarzem materiałów z 1976 r. Część druga spuścizny zaczyna się od jednostki 53. W ramach poszczególnych grup nadano materiałom układ rzeczowo-chronologiczny. Najtrudniejszą sprawą w segregacji materiałów były opracowania, notatki, informacje w brulionach oprawnych. W inwentarzu i aneksach scalono odpowiednie zagadnienia w przyjętym układzie, podając odsyłacze do odpowiednich jednostek i kart.

Na czoło I grupy wysuwają się prace pedagogiczne, jak: *Zasady nauczania*, 1929; *Szkolnictwo Francji macierzystej za IV Republiki*, 1960; *Życie duchowe: zarys filozofii kultury*, 1947; *O wychowaniu i wychowawcach: szesnaście studiów pedagogicznych*, 1963. Nadto są tu artykuły z lat 1910–1939, 1948–1953, 1962–1970 nie występujące w pierwszej części zespołu. W podgrupie „Wykłady” zachował się komplet konspektów wykładów pt. *Wybrane zagadnienia z teorii wychowania i nauczania z lat 1926–1939* oraz pewna część po 1945 r. W dziale recenzji dominują opinie (28) prac opublikowanych lub przeznaczonych do

druku. W suplemencie wyodrębniono w I grupie prace popularnonaukowe, jak odczyty, prelekcje, przemówienia, referaty z lat 1926–1939 oraz tłumaczenia z języków obcych.

W grupie II – działalności – najciekawszą część stanowią materiały związane z pracą B. Nawroczyńskiego w Towarzystwie Naukowym Warszawskim (w latach 1948–1952 pełnił funkcję dyrektora Biura TNW). Na uwagę zasługują maszynopisy opracowań wykonanych na zlecenie Zarządu TNW: *Towarzystwo Naukowe Warszawskie, jego prace i losy w latach 1907–1950*, *Biogramy członków TNW zmarłych 1937–1945*, *Sprawozdanie z prac wydawniczych TNW*.

W skład III grupy – materiałów biograficznych – oprócz dokumentów osobistych, jak odznaczenia, dyplomy, wchodzi listy, telegramy, opracowania, przemówienia związane z 90. rocznicą urodzin B. Nawroczyńskiego. W tej części zespołu do materiałów biograficznych włączono notatki z wykładów, prace seminaryjne i dyplomowe z okresu studiów 1903–1914 oraz różne rozważania filozoficzne twórcy zespołu, tzw. „rozważania przy świetle księżyca”.

Korespondencja w grupie IV jest słabo reprezentowana. Zawiera zaledwie jedną kopię listu B.N. do Bogdana Suchodolskiego i kilka listów od uczniów. W tej części znajdują się dwa listy od matki, Stanisławy Nawroczyńskiej z 1905 r., jeden z dopiskiem ojca, Romana Nawroczyńskiego.

W V grupie umieszczono recenzję Henryka Struve z 1905 r. oraz bibliografię prac B.N. zestawioną przez Annę Mońka-Stanikową z 1972 r., a także nekrologi z 1974 r.

W materiałach obcych – VI grupa – występują prace różnych autorów przesyłane B. Nawroczyńskiemu w darze.

W załączniku do spuścizny umieszczono druki prac B.N., a także artykuły o tematyce pedagogicznej zbierane przez twórcę zespołu.

W celu ukazania powiązań między obu częściami spuścizny archiwalnej i również dla wygody korzystających przepisano przegląd zawartości, dodając jednostki zawarte w suplemencie. Mają tu one charakter uzupełnień do opracowanego już poprzednio inwentarza przez M. Wrzorską i Ł. Litwową i stanowią z nim jedną całość.

Źródła i bibliografia

1. *Materiały Bogdana Nawroczyńskiego*, Archiwum PAN, III-213, j. 37–43, 45, 49, 50
2. St. Łoza, *Czy wiesz, kto to jest?*, Warszawa 1938, s. 516
3. *Wielka Encyklopedia Powszechna PWN*, t. VII, 1968, s. 663
4. Anna Mońka-Stanikowa, *Prof. dr Bogdan Nawroczyński*, „Nowa Szkoła”, 1974, nr 2, s. 2
5. K. Opalek, *Nauka filozofii prawa i prawa karnego w Polsce*, Kraków 1948, s. 17
6. Towarzystwo Naukowe Warszawskie, „Sprawozdania”, VIII, 13, 1915

PRZEGLĄD ZAWARTOŚCI INWENTARZA

	pozycja inwentarza	pozycja suplement
I. Materiały twórczości naukowej	1-26	53-82
A. Prace naukowe i artykuły	1-17	53-69
B. Wykłady	18-19	70-72
C. Recenzje, opinie	20-25	73-76
D. Prace popularno-naukowe		77
E. Prace literackie		78
F. Tłumaczenia z języków obcych		79-81
G. Materiały warsztatowe	26	82
II. Materiały działalności naukowo-organizacyjnej, wydawniczej i innej	27-36	83-94
A. Działalność naukowo-organizacyjna	27-32	83-86
B. Działalność dydaktyczna		87-89
C. Działalność wydawnicza	33-36	90-92

D. Inna działalność		93-94
III. Materiały biograficzne	37-46	95-112
A. Dokumenty	37-39	95-97
B. Autożyciorysy, pamiętniki	40-44	98
C. Jubileusz 80-lecia	45-46	
D. Pożegnanie na UW i jubileusz 90-lecia		99-102
E. Prace seminaryjne i dyplomowe, notatki, wypisy		103-110
F. Filozoficzne rozważania i inne		111-112
IV. Korespondencja	47-48	113
V. Materiały o twórcy spuścizny	49-50	114
VI. Materiały rodzinne	51	
VII. Materiały obce		115-117
VIII. Załączniki	52	118-119
Aneksy	1-9	10-23

I. MATERIAŁY TWÓRCZOŚCI NAUKOWEJ

A. Prace i artykuły

1. *Polska myśl pedagogiczna, jej główne linie rozwojowe i cechy charakterystyczne*
Praca – wydanie drugie
1966, masz., l., k. 196
2. Jw.
Praca – wydanie drugie (cd.)
1966, masz., l., k. 143 (od 197 do 339)
3. Jw.
Fragmenty pracy
1966, masz., l., k. 40
4. *Zasady nauczania*
Wstęp i fragment pracy
1957, rkp., masz., l., k. 7
5. *Pedagogika porównawcza*
Artykuł
1961, rkp., masz., sz., l., k. 82 + 20
6. *Szukamy człowieka* – artykuł
Hasło do Wielkiej Encyklopedii Powszechnej i recenzja pracy W. Czerniewskiego pt.
Rozwój dydaktyki polskiej
1963–1964, rkp., sz., k. 96, zob. aneks 2
7. *The Nature of the Demand for Recreational and Social Education*
Artykuł w j. pol., częściowo tłum. na j. ang. i recenzja pracy I. Szaniawskiego pt.
Model i metoda
1964–1965, rkp., sz., l., k. 84
8. *Życie i doktryna filozofa i pedagoga Jana Fryderyka Herbarta*
Praca
1965, rkp., sz., l., k. 175

9. Jw.
Fragment pracy, rozdz. V pracy *Polska myśl pedagogiczna. Recenzje prac wydanych 1966–1967*, rkp., sz., k. 94
10. *Z Trimurtim o wychowaniu w Indii*
Artykuł
1967, rkp., l., k. 28
11. *Obrońca świętych krów w Delhi*
Wiersz i odpowiedź na ankietę „Nowej Szkoły”
1967, rkp., l., k. 18
12. Jerzy Kerschensteiner, *Pojęcie szkoły pracy*
Podstawowy aksjomat procesu kształcenia
Fragment pracy
1967, rkp., sz., k. 79
13. *50 lat temu*
Potęga nauki i jej etos
Zajęcia fakultatywne w programie liceum ogólnokształcącego
Artykuły, odpowiedź na ankietę Pracowni Badań Kultury Współczesnej PAN,
recenzja pracy Tadeusza Wilocha pt. *Wprowadzenie do pedagogiki porównawczej*
1968–1969, rkp., sz., k. 84
14. *Kanta projekt wiecznego pokoju*
Artykuł
1969, rkp., l., k. 24
15. *Swoboda i przymus w wychowaniu*
Artykuł
1970, rkp., l., k. 16
16. *Wychowanie i jego trzy podstawy*
Artykuł
1970, rkp., l., k. 14
17. *Jeszcze o jaskrawej krzywdzie*
John Dewey in USSR and USA
Schemat monografii poświęconej szkolnictwu państwa lub grupy państw, wstęp
do pracy: *Życie duchowe*, przedmowa do wydania zbiorowego 16 prac B. N.
1945–1967, b.d., rkp., l., k. 22

B. Wykłady

18. *Poglądy polskich pedagogów na wychowanie i szkołę w okresie 1863–1939*
Tezy wykładów
1960–1964, rkp., l., k. 4
19. *Pofilozofujmy o wychowaniu*
Tezy wykładów
1967, rkp., l., k. 3

C. Recenzje i opinie

20. Recenzje B. Nawroczyńskiego dotyczące prac wydanych i przeznaczonych do druku 1928–1939, rkp., l., k. 19, zob. aneks 1
21. Jw.
1948–1968, masz., rkp., l., k. 153, zob. aneks 1
22. Jw.
1965–1967, rkp., sz., k. 61, zob. aneks 1
23. Jw.
1968–1970, rkp., sz., l., k. 80, zob. aneks 1
24. Opinie B. N. związane z nadawaniem stopni naukowych 1932–1939, rkp., masz., l., k. 36, zob. aneks 2
25. Jw.
1945–1969, rkp., masz., l., k. 159, zob. aneks 2

D. Materiały warsztatowe

26. Fragmenty bibliografii oraz notatek z literatury
Ok. 1952–1956, rkp., l., k. 10

II. MATERIAŁY DZIAŁALNOŚCI NAUKOWO-ORGANIZACYJNEJ I WYDAWNICZEJ

A. Działalność naukowo-organizacyjna

27. XIV Zjazd Lekarzy i Przyrodników Polskich w Poznaniu
Komunikat, notatki
1933, rkp., masz. powiel., l., k. 2
28. Dane do sprawozdań Wydziału Humanistycznego UW za rok akademicki 1933/1934 i 1937/1938
1934, 1938, rkp., l., k. 4
29. Korespondencja i opinie dotyczące kandydatów na katedry, głównie pedagogiki i historii wychowania (m.in. sprawa objęcia przez prof. St. Kota katedry historii wychowania i doktryn pedagogicznych na UW w r. 1933/1934).
1926–1939, rkp., masz., l., k. 51
30. Korespondencja i opinie dotyczące kandydatów na katedry, głównie pedagogiki
1945–1946, rkp., masz., l., k. 14
31. Sekcja Uniwersytecka Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego
Stenogram referatu i dyskusji na temat spraw młodzieżowych
1957, masz., masz. powiel., l., k. 35
32. Przemówienia: w drugą rocznicę powstania warszawskiego, wygłoszone na akademii na UW oraz na Zjazd Uczestników Walki o Szkołę Polską
1946, 1959, rkp., l., k. 20

B. Działalność wydawnicza

33. Umowy i korespondencja w sprawach wydawniczych
1946–1972, masz., rkp., druk, l., k. 149 zob. aneks 3
34. Umowy i korespondencja w sprawach wydawniczych z Zakładem Narodowym im.
Ossolińskich – Wydawnictwo
1956–1972, masz., rkp, druk, l., sz., k. 51 + s. 26 zob. aneks 4
35. Umowy i korespondencja w sprawach wydawniczych z Państwowym Wydawnictwem
Naukowym
1959–1969, rkp., masz., l., k. 32, zob. aneks 5
36. *Żeczko Atanasow, Szkoła w życiu narodu bułgarskiego.*
Wstęp i redakcja B. N., 4 egz. masz.
1959, 1961, rkp., j. pol. i ros., l., k. 65 + 68 + 44 + 51

III. MATERIAŁY BIOGRAFICZNE

A. Dokumenty

37. Powołania, nominacje, mianowania, sprawy emerytalne
1919–1960, rkp., masz., druk, l., k. 78
38. Dyplomy odpisy dokumentów osobistych, odznaczenia
1905–1948, rkp., masz., druk, l., k. 15 + s. 18
39. Legitymacje, paszport, książeczki oszczędnościowe, książeczki ubezpieczeniowe
1912–1967, druk, sz., szt. 22

B. Autożyciorysy, pamiętnik

40. Autożyciorysy, ankiety personalne, bibliografia
1923–1969, rkp., masz., l., k. 42
41. *Wspomnienia starego pedagoga*
Pamiętnik
1969–1970, rkp., sz., l., k. 192
42. Jw.
Pamiętnik (cd.)
1969–1970, rkp., sz., l., k. 258 (193–450)
43. Jw.
Pamiętnik – fragmenty
1971–1972, masz., l., k. 135
44. Materiały do wspomnień: kalendarzyk z zapiskami, luźne notatki, odpisy listów z
1884 r., dane genealogiczne, dane o tajnym nauczaniu w Warszawie
1938–1970, rkp., masz., l., k. 61

C. Jubileusz 80-lecia

45. Jubileusz 80-lecia urodzin B. N.
Sprawozdanie z przebiegu jubileuszu, przemówienia, życiorys i bibliografia
1962, masz., druk, sz., l., k. 88

46. Jw.
Listy i depesze gratulacyjne
1962, rkp., masz., l., k. 32, zob. aneks 6

IV. KORESPONDENCJA

47. Osoby i instytucje A – Z
Korespondencja wychodząca
1962–1968, rkp., masz., l., k. 22, zob. aneks 7
48. Osoby i instytucje A – Z
Korespondencja wpływająca
1926–1970, rkp., masz., masz. powiel., l., k. 145, zob. aneks 8

V. MATERIAŁY O TWÓRCY SPUSZCZONY

49. Artykuły recenzyjne o pracach B. N.
1916–1972, masz., druk, sz., l., k. 34, zob. aneks 9
50. Artykuły biograficzne o B. N.
1932–1975, druk, l., k. 16

VI. MATERIAŁY RODZINNE

51. Dokumenty żony, Wandy Nawroczyńskiej
1931–1946, druk, szt. 4

VII. ZAŁĄCZNIK

52. Czasopisma pedagogiczne: „Przegląd Pedagogiczny”, 1939, nr 5 i „Nowa Szkoła”,
1962, nr 4
1939, 1962, druk, sz., k. 8 + s. 64 + s. 64 + s. 64

ANEKS 1

- J. 20–23. Recenzje B. N. dotyczące prac wydanych i przeznaczonych do druku
1. Antoszczuk Stanisław, <i>Praca domowa ucznia na tle środowiska</i> , j. 21	1960
2. Bartecki Jan, <i>Aktywizacja procesu nauczania poprzez zespoły uczniowskie</i> , j. 21	1962
3. Bystron Jan St., <i>Szkoła i społeczeństwo</i> , j. 20	przed 1939
4. Czerniewski Wiktor, <i>Rozwój dydaktyki polskiej w latach 1918–1954</i> , j. 21 i j. 6	1963
5. Dobrowolski Stanisław, <i>Dobór młodzieży do zakładów kształcenia nauczycieli</i> , j. 21	1957
6. Dobrowolski Stanisław, <i>System pracowniany</i> , j. 21	1960
7. Dobrowolski Stanisław, <i>Umysłowość nauczyciela</i> , j. 21	1958
8. Falski Marian, <i>Problematyka organizacyjna szkolnictwa średnich szczebli</i> , wyd. Ossolineum, j. 9 i j. 22	1966
9. Jędrychowska J., <i>Szkoła wspólnoty życia, poglądy pedagogiczne i praktyka wychowawcza</i>	1932
10. Konopnicki Jan, <i>Problem opóźnienia w nauce szkolnej</i> , j. 21	1960

11. Kozłowski Józef, *Formy kształcenia nauczycieli. Studium analityczne*, j. 21 1958
12. Kupisiewicz Czesław, *Kształcenie samodzielności myślenia uczniów*, j. 21 1959
13. Kupisiewicz Czesław, *Niepowodzenie dydaktyczne*, j. 21 1964
14. Kupisiewicz Czesław, *Nauczanie programowe*, wyd. PZWS, j. 21 i j. 9 1966
15. Kupisiewicz Czesław, *O efektywności nauczania problemowego*, wyd. PWN, j. 21 1962
16. Kupisiewicz Czesław, *O zapobieganiu drugoroczności*, wyd. PZWS, j. 21 1964
17. Lech Konstanty, *Rozwijanie myślenia uczniów przez łączenie teorii z praktyką*, wyd. PZWS, j. 21 1960
18. Maciaszek Maksymilian, *Umiejętności dydaktyczne nauczyciela*, j. 21 1961
19. Molak Adolf, *Szkoła rzeczowości i samokontroli, analiza krytyczna „szkoły pracy” G. Kerschensteinera*, j. 9 i j. 21 1967
20. Mońka-Stanikowa Anna, *Szkolnictwo szwajcarskie w świetle współczesnych tendencji oświatowych*, j. 22 i j. 23 1968
21. Mystkowski Stanisław, *Idea prawa naturalnego w starożytności i u scholastyków*, j. 20 1928
22. Nowacki Tadeusz, *Podstawy dydaktyki zawodowej*, j. 23 1970
23. Okoń Wincenty, *U podstaw problemowego uczenia się*, wyd. PZWS, j. 21 1964
24. Pasierbiński Tadeusz, *Wizytacja szkoły*, wyd. Nasza Księgarnia, j. 22 1966
25. Pęcherski M., *Funkcja szkoły w ustroju socjalistycznym i kapitalistycznym*, j. 23 1968
26. Pęcherski M., *Problemy reformy szkolnej w NRF*, j. 21 b.d.
27. Piaskowska Janina, fragment recenzji pracy o egoizmie (brak tytułu), j. 21 b.d.
28. Starościak Jan, *Problemy dydaktyczne studiów zaocznych (na przykładzie wybranych kierunków nauczycielskich)*, j. 21 1962
29. Suchodolski Bogdan, *Uspołecznienie kultury*, j. 20 1937
30. Szaniawski Ignacy, *Model i metoda*, wyd. PWN, j. 7 i j. 22 1965
31. Wachowski Marian, *Podstawy pedagogiki porównawczej*, j. 21 1948
32. Wiloch Tadeusz, *Wprowadzenie do pedagogiki porównawczej*, j. 13 1969
33. Winiarski Bogdan, *W Łomży. Scholae maiores*, fragment pamiętników, j. 21 1963
34. Wroczyński R., *Pisma pedagogiczne J. Wł. Dawida*, j. 21 po 1959
35. Wujek Tadeusz, *Problemy dalszego kształcenia w Anglii*, j. 21 i j. 23 1968
36. „International Review of Education”, vol. IX, 1963/64, no. 1–4, pp. 1–512, j. 22 1966
37. Księga pamiątkowa sesji naukowej poświęconej zagadnieniom dydaktyki szkół wyższych, Katowice 7–9 listopada 1958
pt. *Dydaktyka szkoły wyższej*, wyd. Gliwice, j. 21 1961
38. Praca zbiorowa pt. *Szkoła na Wiejskiej*, j. 21 i j. 22 1960,1966
39. Wydawnictwo Ministerstwa Oświaty pt. *Przedmioty pedagogiczne dla liceów pedagogicznych na rok 1957/58*, j. 21 1957

ANEKS 2

- J. 24. Opinie B. N. związane z nadawaniem stopni naukowych
- Ejzenberg Chaim – doktorat, 1932
 - Ekielska Ewa – magisterium, 1934
 - Pohoska Hanna – habilitacja, przed 1939
 - Sośnicki Kazimierz – habilitacja, 1934
 - Suchodolski Bogdan – habilitacja, 1933
 - Suchodolski Bogdan – prof. nadzw., 1938

Ściebora Władysław – doktorat, przed 1939
Ziemnowicz Mieczysław – habilitacja, 1935

j. 25 Jw.

Altszaler Ida – praca kandydacka, 1958
Bornholtz Adela – habilitacja, 1960
Daabowa Jadwiga – doktorat, 1963
Golias Marian – doktorat, 1946
Grzeszczuk Jadwiga – magisterium, 1960
Hulewicz Jan – prof. nadzw., po 1945
Janiszewska Irena – doktorat, 1959
Kaczorowski Henryk – magisterium, 1960
Kamiński Aleksander – doktorat, 1946
Kamiński Aleksander – habilitacja, 1959
Kamiński Aleksander – prof. nadzw., 1965
Kieszczyńska Alicja – magisterium, 1960
Konopnicki Jan – habilitacja, 1948
Korniszewski Feliks – doktorat, 1963
Kupisiewicz Czesław – prof. nadzw., 1968
Lewinowa Sabina – doktorat, 1962
Niemirko Bolesław – magisterium, 1960
Nowacki Tadeusz – prof. zwyczaj., 1969
Okoń Wincenty – prof. zwyczaj., 1965
Propokowicz Romuald – magisterium, 1960
Pyrz Marian – doktorat, 1963
Rabasińska Helena – magisterium, 1946
Suchodolski Bogdan – prof. zwyczaj., 1946
Szaniawski Ignacy – prof. nadzw., 1960
Szelejewski Jan – doktorat, 1948
Wachowski Marian – habilitacja, 1947
Wołoszyn Stefan – prof. zwyczaj., 1967
Wójcik Irena – magisterium, 1957
Wójcik Marian – doktorat, po 1945
Zaborowski Zbigniew – doktorat, 1960
Zajda Władysław – magisterium, 1960
Ziemnowicz Mieczysław – prof. zwyczaj., 1959

ANEKS 3

- J. 33. Umowy i korespondencja w sprawach wydawniczych
Życie duchowe: zarys filozofii kultury – Księgarnia Wydawnicza F. Pieczętkowski i Ska
1946–1950
Zasady nauczania, wyd. I – Książnica Atlas, 1949–1951
Towarzystwo Naukowe Warszawskie, jego prace i losy w latach 1907–1950,
Towarzystwo Naukowe Warszawskie, 1950
Tłumaczenie książki J. Benthama pt. *An Introduction to the Principles of Morals
and Legislation* – Państwowy Instytut Wydawniczy, 1951
Uczeń i klasa – Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, 1956
Hasła do leksykonu pedagogicznego – Państwowe Wydawnictwo Wiedza Powszechna
1957
Encyklopedia Wychowania, t. XXI pt. *Współczesne Instytucje Oświatowo-
Wychowawcze* – Państwowe Wydawnictwo Wiedza Powszechna i Nasza Księgarnia
1957–1963

Polska myśl pedagogiczna – Wspólna sprawa, Nasza Księgarnia, Biblioteka „Ossolineum” 1957–1967
Samorząd uczniowski w poglądach teoretyków wychowania, Państwowe Wydawnictwo Nasza Księgarnia 1958–1959
 Redakcja książki E. Dąbrowskiej na temat reform szkolnych w Czechosłowacji, Komitet Nauk Pedagogicznych i Psychologicznych PAN, 1962
 Artykuł na temat aktualnego stanu zadań społecznych i warunków rozwoju nauk pedagogicznych w Polsce „Ruch Pedagogiczny”, 1963
Bertrand Russell o funkcji nauczyciela – Komitet Nauk Pedagogicznych PAN, 1963
Wielcy wychowawcy polscy – Drukarnia i Księgarnia św. Wojciecha, 1963–1967
 Hasła do Encyklopedii Katolickiej – Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, 1965
Dwie rocznice (1905–1915) – „Przegląd Historyczny” 1966
Kariera pedagogiki J. Fr. Herbarta – Związek Nauczycielstwa Polskiego, redakcja czasopisma „Nauczyciel i Wychowanie”, 1966
Wspomnienia z pracy naukowej i działalności oświatowej, Komitet Nauk Pedagogicznych, 1971–1972
 Korespondencja i umowy recenzyjne, 1960–1964
 Biuletyn Polskiej Akademii Nauk, Informacja i wskazówki dla autorów 1957

ANEKS 4

- J. 34. Umowy i korespondencja w sprawach wydawniczych z Zakładem Narodowym imienia Ossolińskich – Wydawnictwo
Zasady nauczania, wydanie II, 1956–1957
Zasady nauczania, wydanie III, 1959–1961
Szkoły eksperymentalne w Polsce w latach 1905–1939, 1961
Eksperymenty pedagogiczne, 1962–1963
Studia z pedagogiki porównawczej, 1972
 Instrukcja wydawnicza, 1956

ANEKS 5

- J. 35. Umowy i korespondencja w sprawach wydawniczych z Państwowym Wydawnictwem Naukowym
Pedagogika porównawcza i jej problemy, 1959
Szkolnictwo Francji macierzystej, 1959–1961
 Hasła do Wielkiej Encyklopedii Powszechnej, 1962–1963
O wychowaniu i wychowach, 1967
O ideale i procesie wykształcenia, 1967
 Korespondencja i umowy recenzyjne, 1959–1969

ANEKS 6

- J. 46 Materiały związane z jubileuszem 80-lecia urodzin B. N.: listy i depeze gratulacyjne, 1962
Kopia listu do Tadeusza Kotarbińskiego	1. 1
Akademia Wychowania Fizycznego w Warszawa	1. 1
Bieniarz Jadwiga	1. 1
Kamiński Aleksander	1. 1
Kączkowska J.	1. 1
Manna Alojzy	1. 1
Młodkowski Stefan	1. 1
Nawroczyńska Krystyna	1. 1
Polska Akademia Nauk	1. 2

Suchodolski Bogdan		1. 2
Szaniawski Ignacy		1. 1
Szuman Stefan		1. 1
Uczennice B. Nawroczyńskiego		1. 2
Uniwersytet Warszawski Wydział Pedagogiczny		1. 1
Telegramy		k. 11

ANEKS 7

J. 47 Osoby i instytucje A-Z

Anweiler Oskar	1967	1. 1
Atanasow Żeczko	1958	1. 1
Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego	1940	1. 1
Instytut Pedagogiki	1968	1. 1
Minister Oświaty i Szkolnictwa Wyższego	1967	1. 1
Ministerstwo WRiOP	1936	1. 1
„Pedagogika i Psychologia” – redakcja	1967	1. 1
Suchodolski Bogdan	1966–1967	1. 2
Szuman Stefan	1926	1. 1
Uniwersytet Warszawski	1965–1967	1. 3
Usarkowa Stefania	1967	1. 1
Wroczyński Ryszard	1967	1. 1
Zarząd Główny Związku Nauczycielstwa Polskiego	1967	1. 1

ANEKS 8

J. 48 Osoby i instytucje A-Z

Anweiler Oskar	1967–1970	1. 2 + zał.1
Atanasow Żeczko	1958–1961	1. 9
Błachowski Stefan	1926	1. 2
Ejzenberg Chaim	1931	1. 1
Falski Marian	1970	1. 1
Golias Marian	1947	1. 1
Górski Konrad	1946	1. 1
Hulewicz Jan	1946	1. 2
Instytut Pedagogiki	1968	1. 1
Kaczorowski Henryk	1960	1. 1
Kisiel Chester A.	1968	1. 1
Komisja Pedagogiczna Ministerstwa WRiOP	1926	1. 1
Komitet Redakcyjny książki Szkoła na Wiejskiej (J. Doroszevska, W. Ptaszyńska, A. Kadler)	1965–1967	1. 2
Kot Stanisław	1939	1. 1
Kozłowski Józef	1958	1. 1
Kupisiewicz Czesław	1967–1970	1. 3
Ministerstwo Oświaty	1957	1. 1
Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego	1932–1935	1. 2 + zał.4
Molny Adolf	1970	1. 1
„Nowa Szkoła” – redakcja	1961–1968	1. 3
Nowacka Wanda	1965	1. 1
Nowacki Tadeusz	1966	1. 1
Nowińska Jolanta	1958–1959	1. 2
Okoń Wincenty	1967	1. 1
Państwowe Wydawnictwa Szkolnictwa Zawodowego	1962	1. 1

Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych	1958–1959	1. 3
Pasierbiński Tadeusz	1967	1. 1
„Pedagogika i Psychologia” – redakcja	1959	1. 1
Radlińska Helena	1948	1. 1
Redakcja „Ruch Pedagogiczny”	1964	1. 1
Siemieński Maksymilian	1958–1959	1. 2
Sieradzki Makary	1967	1. 1
Sobota Feliks	1957	1. 1
Sośnicki Kazimierz	1967–1968	1. 2
„Studia Filozoficzne” – dwumiesięcznik Instytutu Filozofii i Socjologii	1969–1971	1. 3
Suchodolski Bogdan	1965	1. 1
Szuman Stefan	1926	1. 3 + zał. 1
Towarzystwo Nauczycieli Szkół Średnich i Wyższych	1935–1937	1. 4
Uniwersytet Lubelski	1959	1. 1
Uniwersytet Łódzki	1965	1. 1
Uniwersytet Poznański	1947–1948	1. 5
Uniwersytet Warszawski	1926–1967	1. 12
Witwicki Władysław	1948	1. 1
Wydział Oświaty Polskiej YMCA	1938	1. 1
Wyższa Szkoła Wychowania Fizycznego we Wrocławiu	1954	1. 1
Zaproszenia i życzenia	1935–1970	1. 4

ANEKS 9

J. 49. Artykuły recenzyjne o pracach B. N.

- Piękno i ból w Ojcu zadżumionych i innych poematach bólu rodzicielskiego* – recenzja nieznanego autora, „Myśl Niepodległa”, 1916
- Zasady nauczania*, wyd. I – artykuł Ignacego Steina, „Przyjaciel Szkoły”, 1930
- Polska myśl pedagogiczna* – recenzja nieznanego autora, „Przegląd Pedagogiczny”, 1 września 1938
- Życie duchowe. Zarys filozofii kultury* – recenzja Hanny Pohoskiej, 1947
- Zasady nauczania*, wyd. II – opinia K. Sośnickiego w sprawie wznowienia pracy, 1957
- Zasady nauczania*, wyd. II – recenzja Mieczysława Ziemnowicza, „Nowa Szkoła”, 1958, nr 9
- O szkolnictwie francuskim* – recenzja Ignacego Szaniawskiego, „Ruch Pedagogiczny”, 1963, nr 2
- O wychowaniu i wychowawcach* – recenzja Józefa Sosnowskiego, „Kultura”, nr 43, 27 października 1968
- O wychowaniu i wychowawcach* – recenzja Tadeusza Nowackiego, „Przeglądzie Historyczno-Oświatowym”, 1969, nr 1
- Jerzy Kerschensteiner, *Pojęcie szkoły pracy. Podstawowy aksjomat* – recenzja Adolfa Molaka, „Nowa Szkoła”, 1972, nr 2

SUPLEMENT

I. MATERIAŁY TWÓRCZOŚCI NAUKOWEJ

A. Prace naukowe i artykuły

53. *Zasady nauczania*

Fragment monografii, rozdziały: IX, *Tok nauczania*; X, *Plan nauczania a potrzeby społeczne*; XI, *Plan nauczania a potrzeby młodzieży*
1929, rkp., sz., l., k. 325

54. *Życie duchowe: zarys filozofii kultury*
Fragment pracy: rozdział II, *Różne aspekty kultury*
1947, rkp., l., k. 19
55. Jw.
1947, masz., l., k. I–XIII + 1–254
56. Praca o przestępstwach
Fragment pracy, rozdział XVI: *Rodzaje przestępstw*, s. 230–308
1952, rkp., rkp., sz., l., k. 172
57. *Szkolnictwo Francji macierzystej za IV Republiki*
Monografia
1958, rkp., l., k. 364
Druk: Warszawa 1961, ss. 144
58. Jw.
Monografia
1961, masz. z odręcznymi poprawkami, l., k. 166
59. *O wychowaniu i wychowawcach: szesnaście studiów pedagogicznych*
Praca częściowo drukowana, brak pięciu rozdziałów wg spisu treści
Ok. 1963, rkp., masz., druk, l., sz., k. 222, zob. aneks 10
60. Jw.
Pięć rozdziałów, drugi egzemplarz
Ok. 1963, rkp., masz., druk, l., sz., k. 16
61. Literatura i pedagogika
Drobne artykuły częściowo drukowane
1910–1939, rkp., masz., k. 185, zob. aneks 11
62. *Eros-Agape-Caritas, poglądy na miłość w świecie helleńskim i wśród chrześcijan*
O studiach humanistycznych na uniwersytecie i o powołaniu nauczyciela
Biblioteka Polska w Paryżu
Artykuły
1948, rkp., masz., k. 58
63. *Studium porównawcze systemów wychowania*
Artykuł, dwie wersje
Po 1953, masz., k. 55 + 16
64. Szkolnictwo i pedagogika
Artykuły
1962–1967, rkp., masz., k. 135, zob. aneks 12
65. Jw.
Artykuły, recenzje, 2 zeszyty

1961–1971, rkp., sz., k. 185, zob. aneks 12

66. *Jerzy Kerschensteiner i jego dzieła (próba syntezy)*
Artykuł
1966, masz., l., k. 35
Druk: „Kwartalnik Pedagogiczny”, 1968
67. *Jerzy Kerschensteiner – życiorys, twórcza praktyka, twórczość autorska, próba syntezy, zakończenie*
Artykuł, część artykułu w zeszycie, bibliografia, korespondencja z Ossolineum w sprawie publikacji
1966–1968, rkp., masz., l., sz., k. 222
68. Historia szkół, pedagogika
Drobne artykuły
1967–1969, b.d., rkp., masz., l., k. 148, zob. aneks 13
69. *Słowniczek pedagogiczny: pajdocentryzm, pajdokracja, pedagog, pedagogizacja, pedagogizm, pedeutologia, pedologia, pensja (szkoła żeńska), pogładowość i zasada w nauczaniu, poradnictwo zawodowe, pośrednie i pozaszkolne wychowanie, projektów metoda w nauczaniu*
Czerwiński Sławomir (1885–1931), biogram
1965–1969, rkp., sz., k. 15

B. Wykłady

70. *Wybrane zagadnienia z teorii wychowania i nauczania*
Konspekty wykładów
1926–1928, 1930–1935, 1937–1939, rkp., l., k. 155, zob. aneks 14
71. *Zainteresowanie i jego znaczenie w pedagogice*
Wykład
Przed 1939, rkp., sz., k. 148
72. Pedagogika
Konspekty wykładów
1945/46, 1957, 1958, 1961, 1968, rkp., l., k. 44, zob. aneks 15

C. Recenzje i opinie

73. Recenzje B. Nawroczyńskiego dotyczące prac wydanych i przeznaczonych do druku
1961–1968, rkp., sz., k. 258 [240?], zob. aneks 16
74. Jw.
1971, 1974–1975, rkp., sz., k. 240, zob. aneks 16
75. Opinie B. Nawroczyńskiego związane z nadaniem stopni naukowych
1963–1965, 1969, rkp., masz., sz., l. k. 118, zob. aneks 17
76. Jw.
Opinie wraz z załącznikami
1964–1967, 1969, 1971, masz., l., k. 62, zob. aneks 17

D. Prace popularnonaukowe

77. Odczyty, prelekcje, przemówienia, referaty, wykłady
1926–1939, 1946, 1959, 1967, b.d., rkp., masz., druk, l., k. 273, zob. aneks 18

E. Prace literackie

78. Roman Naworyta, *Inne oblicze. Liryki i drobne utwory*,
Zbiór wierszy B. Nowaczyńskiego pisanych pod pseudonimem R. Naworyta
1901–1909, 1914, 1943–1953, 1959, b.d., rkp., sz., l., k. 60, zob. aneks 19

F. Tłumaczenia z języków obcych

79. *Wprowadzenie do zasad moralności i prawodawstwa przez Jeremiego Benthama*
Tłumaczenie B. N., przedmowa autora
1952, masz., l., k. 394
80. Jw.
Przedmowa do tłumaczenia B. N., spis treści, odpis oceny przekładu przez
Stanisława Ossowskiego, korespondencja z redakcją Biblioteki Klasyków
Filozofii
1952, 1956–1957, rkp., masz., sz., l., k. 32
81. Przedmowa do tłumaczenia wyboru dzieł Jana Fr. Herbarta, j. 74, k. 122–134
Wstęp do psychologii przez Wilhelma Wundta, tłumaczył B. N.
1965, b.d., rkp., l., sz., k. 52

G. Wypisy z literatury

82. Wypisy z literatury dotyczącej zagadnień pedagogicznych, streszczenia, bibliografia,
wiersze
Po 1965, rkp., l., sz., k. 22

II. MATERIAŁY DZIAŁALNOŚCI NAUKOWO-ORGANIZACYJNEJ, WYDAWNICZEJ I INNEJ

A. Działalność naukowo-organizacyjna

83. *Towarzystwo Naukowe Warszawskie, jego prace i losy w latach 1907–1950*
Opracowanie
1952, masz., sz., k. 149
84. Sprawozdania z działalności TNW za lata 1937–1939
Sprawozdanie z prac wydawniczych TNW za lata 1935–1939
Życiorysy niektórych członków
Spis zmarłych członków od początków TNW do 1945 r., A–S
Fragmenty sprawozdań i spisów
Ok. 1950, masz., l., k. 162
85. Biogramy członków Towarzystwa Naukowego Warszawskiego zmarłych 1937–1945,
A–Z
Ok. 1952, masz., l., k. 245
86. Jw.
Drugi niepełny egzemplarz, A–Z
Ok. 1952, masz., l., k. 149

B. Działalność dydaktyczna

87. *Odpowiedź Rady Wydziału Humanistycznego UW na pytanie Ministerstwa WRiOP z dnia 16 października 1934 r. w sprawie liceum ogólnokształcącego*
Odpowiedź opracował B. N.
1934, rkp., l., k. 15
88. Dane o studiach słuchaczy pedagogiki
Układ kart alfabetyczny
1931–1940, 1945–1948, rkp., l., k. 154
89. Porządek dzienny posiedzenia komisji dla doboru kandydatów na Wydział Humanistyczny
Uczestnicy IV roku pedagogiki 1958/59
Tematy prac seminaryjnych
Sprawa prac doktorskich Stanisławy Lipiny i Alojzego Manna oraz informacja o pracy doktorskiej nieznanego autora pt. *Szkoła w swoim środowisku na tle przemian historycznych na przykład szkół: Żeńskiej im. Klementyny z Tańskich z Hoffmanowej i Męskiej im. Stanisława Konarskiego w Nowym Sączu*
1958, 1969–1970, b.d., rkp., masz., l., k. 11

C. Działalność wydawnicza

90. Umowy wydawnicze i listy od wydawnictw
1961–1965, 1971, masz., druk, l., k. 11
91. Umowy z PWN na recenzje haseł z działu pedagogiki do Wielkiej Encyklopedii Powszechnej
W załączeniu spis haseł z zakresu pedagogiki
1963–1965, b.d., masz., druk, l., k. 5
92. Korespondencja wydawnicza
1958–1973, masz., l., k. 15

D. Działalność inna

93. Spór o recenzję prof. Tadeusza Kotarbińskiego pracy prof. Czesława Znamierowskiego pt. *Prolegomena do nauki o państwie*. Komisja w składzie: Tadeusz Czeżowski, Roman Ingarden, B. Nawroczyński – przewodniczący, powołana przez T.K. i Cz. Z. do rozpatrzenia ich zatargu
Korespondencja członków komisji, listy T. Kotarbińskiego, recenzja *Prolegomena...*, orzeczenie komisji
1958–1959, rkp., masz., l., k. 57
94. Zdjęcia zbiorowe z pobytu B. Nawroczyńskiego w ZSRR
Na fotografiach są m.in. B.N., Stefan Żółkiewski, Jan Dembowski
Ok. 1951, fot., l., form. 16 x 24 i 10 x 16 cm, szt. 23

III. MATERIAŁY BIOGRAFICZNE

A. Dokumenty

95. Pisma urzędowe dotyczące odznaczeń i powołań
1926, 1937, 1945–1947, masz., masz. powiel., l., k. 13

96. Dyplom Towarzystwa Naukowego Warszawskiego – powołanie na członka
zwyczajnego TNW
1931, druk, k. 1
97. Dyplom „Zasłużony Nauczyciel Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej”
1972, druk, k. 1

B. Autożyciorysy, pamiątniki

98. Zestawienie nominacji, życiorys, życiorys dla Węgierskiej Encyklopedii
Pedagogicznej, bibliografia prac za lata 1962–1971
Konspekt *Wspomnień starego pedagoga*, 1972, j. 74, k. 159–160
1969–1972, rkp., masz., sz., l., k. 12

D. Pożegnanie na UW i jubileusz 90-lecia

99. Przemówienie do koleżanek i kolegów na Wydziale Pedagogicznym Uniwersytetu
Warszawskiego z okazji przejścia na emeryturę, zdjęcia zbiorowe wykonane z okazji
pożegnania prof. B.N.
1967, rkp., fot., l., k. 7, fot. 17
100. Jubileusz 90-lecia urodzin B.N.
Depesze
1972, rkp., masz., l., k. 29 zob. aneks 20
101. Jw.
Listy
1972, rkp., masz., l., k. 56 zob. aneks 20
102. Jw.
Przemówienia, zaproszenia na lampkę wina, druki związane z jubileuszem
1972, rkp., druk, l, sz., opr., k. 11, ss. 172 + 64 + 47

E. Prace seminaryjne i dyplomowe, notatki, wypisy

103. *Ustrój państwowy Pomorza w pierwszej połowie XII wieku na zasadzie żywotów św.
Ottona*
Próba syntezy pracy seminaryjnej u prof. Siegla na UW, rękopis pierwszej
redakcji, wypisy
1902, rkp., j. łac., pol., ros., sz., l., l. 109
104. Materiały o krytyce podstaw socjologii Comte’a z punktu widzenia metodologii
Metodologiczny materializm w socjologii Auguste’a Comte’a
Praca seminaryjna u Aleksandra Błoka na UW, urywki opracowania, wypisy z
literatury
1903, rkp., j. pol., ros., sz., l., k. 99
105. *Przyrodniczy, tj. fizjologiczny pogląd na zjawiska psychiczne. Ćwiczenia na Wydziale
Filozoficznym u docenta Wirtha i dr Klemma w Lipsku*
Zestawienie literatury, wypisy z literatury, notatki, uwagi
1906, j. niem., pol., rkp., sz., l., k. 83
106. *Die Ausgangspunkte der Philosophie Descartes und Spinozas*

Praca seminaryjna u prof. Paula Bartheta (Lipsk): opracowanie, zestawienie literatury, wypisy, notatki
1907, j. niem., rkp., sz., l., k. 90

107. *Prawo narodów i prawo przyrodzone i pozytywne u Grocjusza*
Jus naturale i jus gentium w H. Grocjusza Trzech księgach o prawie wojny i pokoju
Praca dyplomowa w Dorpacie. Opracowanie w j. ros., zestawienie literatury, wypisy z literatury
1912, j. łac., pol., ros., rkp., sz., k. 42
108. *David Hume's Treatise of human nature*
Wypisy do pracy seminaryjnej w Dorpacie
Ok. 1912, j. ang., pol., rkp., sz., k. 27
109. Materiały z dziedziny estetyki
Wypisy z literatury do pracy seminaryjnej w Dorpacie
Ok. 1912, j. franc., niem., pol., rkp., l., k. 14
110. *Sądy przeczące. Bezpośrednia oczywistość (evidentia) w filozofii Descartes'a i Bergsona*
Materiały do pracy doktorskiej u prof. Kazimierza Twardowskiego: wypisy z literatury, notatki, opisy dowodów sądowych, próba syntezy, bibliografia
Ok. 1919, j. niem., pol., rkp., sz., k. 46

F. Filozoficzne rozważania i inne

111. *Rozmyślenia przy zorzach wieczornych*
Różne filozoficzne rozważania, aforyzmy, notatki o literaturze, rysunki portretowe i inne
Ok. 1914, rkp., sz., l., k. 91
112. Plan i program wycieczki na Malte
1938, rkp., l., k. 2

IV. KORESPONDENCJA

113. Korespondencja wychodząca i wpływająca
1905, 1950–1958, 1962–1965, 1970–1972, rkp., masz., l., k. 29 zob. aneks 21

V. MATERIAŁY O TWÓRCY SPUŚCIZNY

114. Henryk Struve, ocena pracy B.N. pt. *Metodologiczny materializm w socjologii Comte'a*, 1905
Anna Mońka-Stanikowa, Bibliografia prac prof. dr B. N., 1972
Bogdan Nawroczyński – nekrologi
1905, 1972, 1974, rkp., masz., druk, l., k. 17

VII. MATERIAŁY OBCE

115. Różne opracowania przysyłane B. Nawroczyńskiemu
1926, 1965, b.d., masz., druk, l., k. 63 zob. aneks 22

116. Bornholtzowa Adela, *O źródłach błędów i przyczynach niepowodzeń w nauczaniu historii*
B.d., masz., l., k. V + 179
117. Lachowicz Franciszek, *Zagadnienie programu szkoły doksztalcającej*
1947, masz., l., k. 101

VIII. ZAŁĄCZNIKI

118. *Człowiek i wykształcenie w filozofii Wilhelma Humboldta*
Młodość po sześćdziesiątce
Artykuły B. N.: odbitka i wycinek prasowy
1935, 1967, druk, l., sz., k. 9 + 2
Druk: poz. 1 „Przegląd Współczesny”, 1935, R. 14, nr 164
poz. 2 „Kurier Polski”
119. Artykuły drukowane o tematyce pedagogicznej
Nadbitki drukarskie
Po 1966, druk, l., j. 79, zob. aneks 23

ANEKS 10

- J. 59. *O wychowaniu i wychowawcach: szesnaście studiów pedagogicznych*
Plan Jenajski „Szkoły Eksperymentalne w Świecie”, 1964
Rozszerzona szkoła średnia „Kwartalnik Pedagogiczny” 1960
O kierunkach kształcenia w szkole średniej „Nowa Szkoła”, 1958
Szukajmy człowieka, ok.1960
Radio Szkolne „Kwartalnik Pedagogiczny”, 1958
Wielcy wychowawcy (1651–1939). Na Millenium, ok.1965
Człowiek i wykształcenie w filozofii Wilhelma
Humboldta (w setną rocznicę urodzin Humboldta) „Przegląd Współczesny”, 1935
Drogi i bezdroża H. Fr. Herbarta, „Kwartalnik Pedagogiczny” 1966
John Dewey w ZSRR i USA, „Kwartalnik Pedagogiczny” 1964 także j. 74, k. 1–59

ANEKS 11

- J. 61. Literatura i pedagogika
Poetka współzucia i nadziei (M. Konopnicka), „Książka” 1910
Trentowski Bronisław Ferdynand, 1808–1869 (wraz z bibliografią prac Trentowskiego i prac o Trentowskim oraz wypisami z jego dzieł) „Sto lat myśli polskiej” 1911
Sąd – wytwór wobec czynności i wytworów prof. Kazimierza Twardowskiego „Przegląd Filozoficzny”, 1913
Ideal męża w pieśniach Kochanowskiego
Słowo wstępne na obchód Sienkiewiczowski w „Oparynie” „Wychowanie w Domu i Szkole”, 1916
Pojęcie struktury i jego znaczenie w pedagogice „Życie Sztuki”, 1939

ANEKS 12

- J. 64 Szkolnictwo i pedagogika
<i>Zagadnienie wychowania przedszkolnego</i>	1960
<i>Zagadnienie ustroju szkolnego</i>	1960
<i>Zagadnienie swobody nauki i szkół wyższych</i>	1960
<i>O szkolnictwie francuskim (drugiego stopnia)</i>	
Druk: „Kwartalnik Pedagogiczny”, 1961	1960

<i>Pedagogika socjalna</i> (dopis do II wydania)		1961
<i>Formalizm dydaktyczny i pedagogiczny</i>	j. 73, k. 8	1962
<i>Heureza – nauczanie</i>	j. 73, k. 77–81	1962
<i>Hospitacje</i>	j. 73, k. 82–88	1962
<i>Jednolita szkoła</i>	j. 73, k. 89–98	1962
<i>Dwie rocznice 1905 i 1915</i>		1965
<i>Dorobek pedagogiczny „urodzonych w kajdanach okutych, w powiciu”</i>	j. 74, k. 164–193	1965

J. 65. Jw.

<i>Szkoły eksperymentalne w Polsce w latach 1905–1939</i> (zakończenie pracy)	k. 1–25	1961
<i>Bertrand Russell o funkcjach nauczyciela</i>	k. 80–121	1963
<i>Klasa szkolna</i>	k. 157–161	1963
<i>Klasyczne wykształcenie</i>	k. 162–166	1963
<i>Koedukacja</i>	k. 166–170	1963
<i>Koncentryczny plan nauczania</i>	k. 171–172	1963
<i>Katechetyczna metoda nauczania</i>	k. 173–175	1963
<i>Pedagogika porównawcza</i>	k. 57–72	1970
<i>Talent pedagogiczny</i>	k. 73–79	1971

ANEKS 13

J. 68 Historia szkół, pedagogika

<i>Nuda szkolna</i> , 1967	
<i>Refleksje pedagoga</i> , 1968	
<i>50 lat temu</i> , 1968	
<i>Warszawska Komisja Egzaminów Państwowych 1927–1939 i Studium Pedagogiczne UW „Przegląd Historyczno-Oświatowy”</i> , 1968	
<i>Z Trimurtim o wychowaniu w Indii</i> , 1968	
<i>Kanta Projekt wiecznego pokoju (Zum ewigen Frieden)</i> , 1969	
<i>Tadeusz Łopuszański, 1874–1955</i> , 1969	
<i>Potęga nauki i jej etos</i> , „Studia Filozoficzne”, 1970	
<i>Wydział Programowy Szkół Średnich (1917–1939)</i> , 1969	
<i>System pracowniany</i> , b.d.	
<i>Liceum Krzemienieckie</i> , b.d.	
<i>Żeńskie Seminarium Nauczycielskie w Chełmie Lubelskim</i> , b.d.	
<i>Żeńskie Seminarium Nauczycielskie im. Elizy Orzeszkowej</i> , b.d.	
<i>Rydzyzna</i> , b.d.	

ANEKS 14

J. 70. Wybrane zagadnienia z teorii wychowania i nauczania

<i>Współczesne prądy pedagogiczne</i>	1926/26, 1930
<i>O studiach pedagogicznych</i>	1928, 1931, 1934
<i>O studiach uniwersyteckich</i>	1932
<i>Wybrane zagadnienia z teorii wychowania i nauczania</i>	1932, 1934/35
<i>Co to jest wychowanie</i>	1933
<i>Charakter a indywidualność</i>	1933
<i>Zadania nauczyciela szkolnego</i>	1934/35
<i>O programach szkolnych</i>	1935
<i>Zadania szkoły</i>	1935
<i>Nauczanie i wychowanie</i>	1935
<i>Ernest Kriek i Piotr Peterson – współcześni pedagogzy niemieccy</i>	1937

<i>Dydaktyka ogólna K. Sośnickiego</i>	1938
<i>Współczesne kierunki pedagogiczne</i>	1938
<i>Pedagogika</i>	ok.1939

ANEKS 15

J. 72. Pedagogika	
<i>Z dziejów polskiej myśli pedagogicznej</i>	1945/46
<i>Ustroje i reformy szkolne – wznowione wykłady</i>	1957
<i>O szkolnictwie 4-ech mocarstw</i>	1958
<i>Reformy szkolne we Francji</i>	1961
<i>Dwa skrzydła – akt pedagogiczny, teoria</i>	1967
<i>Metoda i człowiek</i>	1967
<i>Wychowanie – kultura – człowieka</i>	1967

ANEKS 16

- J. 73, 74 Recenzje B. N. dotyczące prac wydanych i przeznaczonych do druku
1. *Ambroziewicz Wiktor, Władysław Perzanowski i jego dzieło, Warszawa, PZWS, 1964, s. 360 j. 74, k. 89–104*
 2. *Bartecki Jan, Aktywizacja procesu nauczania poprzez zespoły uczniowskie, wyd. II, s. 348 j. 73, k. 23–28*
 3. *Bartecki Jan i Chabior Edward, O nową organizację procesu nauczania, Warszawa, Nasza Księgarnia, s. 391, j. 73, k. 16–22*
 4. *Dydaktyka szkoły wyższej. Księga pamiątkowa sesji naukowej poświęconej zagadnieniom dydaktyki szkół wyższych, Katowice, 7–9 listopada 1958 r., Gliwice 1961, 2 tomy, s. 493 i 255, j. 65, k. 26–45*
 5. *Einheitlichkeit und Differenzierung im Bildungswesen. Ein Internationaler Vergleich von einem Autoren kollektiv unter Unter Leitung von Werner Kienitz, Volk-und-Wissen Volkseigener Verlag, Berlin, s. 389, j. 75, k. 72–96*
 6. *Falski Marian, Reforma nauczania w klasach I–IV. Garść uwag do dyskusji, Warszawa, Nasza Księgarnia s. 155, j. 74, k. 60–78*
 7. *Falski Marian, Problematyka organizacyjna szkolnictwa średnich szczebli, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, s. 158, j. 74, k. 228–232*
 8. *“International Review of Education”, ed. by the Unesco Institute for Education, Hamburg, vol. VII, s. 512, j. 73, k. 157–173*
 9. *Kerr Anthony, Schools of Europe, Canterbury Press, Westminster, Maryland, s. 292, j. 73, k. 29–52*
 10. *Kupisiewicz Czesław, O efektywności nauczania problemowego, wyd. II, PWN, s. 176, j. 73, k. 14–15*
 11. *Kupisiewicz Czesław, Elementy dydaktyki ogólnej, masz., s. 293, j. 75, k. 17–32*
 12. *Kupisiewicz Czesław, Nowożytny systemy dydaktyczne, masz., s. 33, j. 75, k. 6–16*
 13. *Loria Ady, Szkolnictwo w Anglii, j. 73, k. 166–168*
 14. *Muszyński Heliodor, Wstęp do metodologii pedagogiki, PWN, s. 350, j. 75, k. 36–67*
 15. *Okoń Wincenty, U podstaw problemowego uczenia się, masz., s. 246, j. 65, k. 175–186 i 166v – 172v*
 16. *Osińska Wanda, Les débuts des recherches systématiques sur la scientologie dans la milieu varsovien au tournant les XIXe et XXe siècles, masz., s. 30, j. 74, k. 194–195*
 17. *Pasierbiński Tadeusz, Wizytacja szkoły, Nasza Księgarnia, s. 232, j. 74, k. 233–235*

18. *Das Schulwesen sozialistischer Länder in Europa, Berlin, Volk-und-Wissen, s. 602, j. 65, k. 122–139*
19. *Sośnicki Kazimierz, Poradnik dydaktyczny dla nauczycieli, masz., s. 176 + 2, j. 65, k. 149–156*
20. *Sośnicki Kazimierz, Rozwój pedagogiki zachodniej na przełomie XIX i XX w., PZWS, s. 312, j. 74, k. 142–163 i 236–246*
21. *Starościak Jan, Problemy dydaktyczne studiów zaocznych (na przykładzie wybranych kierunków nauczycielskich), masz., s. 234, j. 65, k. 46–56*
22. *Stanikowa-Mońska Anna, Prądy i kierunki współczesnych reform szkolnych – konspekt, j. 75, k. 33–35, 1975*
23. *Szaniawski Ignacy, Humanizacja pracy a funkcja społeczna szkoły, Książka i Wiedza, j. 73, k. 53–77, 1962*
24. *Winiarski Bogdan, W Łomży. Scholae maiores, fragment pamiętników, masz., s. 175, j. 73, k. 125–141, 1963*
25. *Wołoszyn Stefan, Wypisy źródłowe do historii wychowania, j. 73, k. 1–13, 1962*
26. *Wycech Czesław, Z dziejów tajnej oświaty w latach okupacji 1939–1944, Nasza Księgarnia, s. 288, j. 74, k. 79–88*
27. *Młodość po sześćdziesiątce – ankieta, j. 74, k. 135–139, 1957*
28. *Wybrane hasła dla Małej Encyklopedii Pedagogicznej, j. 75, k. 1–5, 1971*
29. *Co dała ankieta na temat Zróżnicowanie liceum ogólnokształcącego – czy i jakie?, j. 75, k. 97–118, 1971*

ANEKS 17

J. 75. Opinie B. Nawroczyńskiego związane z nadaniem stopni naukowych

1. Daabowa Jadwiga – doktorat 1963 j. 73, k. 150–156
2. Korniszewski Feliks – doktorat 1963, habilitacja 1964, j. 73, k. 102–115, j. 74, k. 105–110
3. Knapik Regina – doktorat 1965, j. 74, k. 119–121
4. Kupisiewicz Czesław – habilitacja 1963, j. 65, k. 140–148
5. Pyrz Marian – doktorat 1963, j. 73, k. 116–124
6. Stanikowa-Mońska Anna – habilitacja 1969, j. 74, k. 196–225
7. Wiktor Jan – habilitacja 1964, j. 74, k. 113–118

j. 76

8. Bandura Ludwik	– prof. nadzw. 1964
9. Konopnicki Jan	– prof. nadzw. 1969
10. Miller Romana	– prof. nadzw. 1965
11. Nowacki Tadeusz	– prof. nadzw. 1969
12. Pęcherski Mieczysław	– prof. nadzw. 1971
13. Szaniawski Ignacy	– prof. nadzw. 1967

ANEKS 18

j. 77 Odczyty, prelekcje, przemówienia, referaty, wykłady

1. *Szkoła wielkowiejska na wsi, odczyt w Towarzystwie Naukowym Szkoły Wyższej, 1926*
2. *Jan Henryk Pestalozzi (1746–1827, przemówienie w 100. rocznicę śmierci 1927*
3. *Dziesięciolecie szkoły polskiej – odczyt, 1927*
4. *O wyborze zawodu nauczyciela, odczyt w Towarzystwie Eugenicznym dla maturzystów szkół średnich 1928*

5. *O reformie ustroju naszego szkolnictwa*, referat na Zjeździe Stowarzyszenia Ziemianek 1928
6. *Zasada pogłębłości w nauczaniu. O zainteresowaniu*, dwa referaty wygłoszone na posiedzeniach lekarzy szkolnych 1929
7. *Rola nauczycielstwa szkół średnich w życiu naszym kulturalnym* – odczyt ok.1928
8. *Cele i zadania poszczególnych działów szkolnictwa* – odczyt ok.1928
9. *O systemie Daltońskim*, odczyt dla nauczycieli szkół powszechnych 1929
10. *Współczesne poglądy na pracę ucznia i nauczyciela*, prelekcja na konferencji pedagogicznej dla dyrektorów polskich średnich państwowych – załączony program konferencji 1929
11. *O zawodzie nauczyciela*, dwa odczyty 1929,1938
12. *Historia IV Gimnazjum w Warszawie (1829–1929)*, odczyt na zjeździe wychowanków 1929
13. *O nauczaniu syntetycznym*, odczyt na Sekcji Polonistyki Towarzystwa Naukowego Szkół Wyższych 1929
14. *Odrodzenie społeczeństwa przez wychowanie*, odczyt w Gimnazjum im. Emilii Plater (2 egz.), 1930
15. *O wykształceniu formalnym*, odczyt w Kole Matek w Gimnazjum im. Emilii Plater 1930
16. *Idea tzw. szkoły jednolitej dla naszego społeczeństwa*, odczyt 1930
17. *Zadania wychowawcze szkoły średniej*, odczyt 1930
18. *Współczesne formy szkolne za granicą i u nas*, dwie wersje odczytów, jeden w Towarzystwie Edukacji Narodowej, 1930
19. *Bolszewizm i faszyzm w szkolnictwie*, odczyt dla Koła Rodziców Szkoły Mazowieckiej 1930
20. *V Kongres Międzynarodowy Wychowania Moralnego, Paryż 23–27 września 1930 r.*, referat na Sekcji Pedagogicznej Towarzystwa Szkoły Wyższej 1930
21. *O potrzebie wykształcenia pedagogicznego dla nauczycieli-wychowawców*, prelekcja na otwarciu Kursu Dyrektorów i Wychowawców 1930
22. *Cele i zadania szkoły średniej ogólnokształcącej*, referat ok.1930
23. *Najnowsze kierunki myśli pedagogicznej w Polsce*, referat (dwie wersje) ok.1930
24. *Nasza inteligencja i jej wychowanie. Rola inteligencji*, odczyt ok.1930
25. *O potrzebie uprawiania pedagogiki naukowej w Polsce współczesnej (na przykładzie profesora A. Danysza)*, pogadanka ok.1930
26. Przemówienie na konferencji w wiedeńskim Stadtschulrat do prezydenta Ottona Glöckera, 1931
27. *O nowych metodach w nauczaniu*. Kurs dyrektorów szkół średnich 1931
28. *Ustawa o ustroju szkolnictwa*. Zagajenie dyskusji w Towarzystwie Naukowym Szkół Wyższych 1932. Odczyt w Kole Studentów Politechniki
29. *Podstawy dydaktyki*. Trzy wykłady na kursie dla dyrektorów i wizytatorów szkół rzemieślniczo-przemysłowych 1932
30. *Zasady pedagogiki*, odczyt w Sekcji Technicznej Zw. Nauczycieli Szkoły Zawodowej 1932
31. *Uczenie się pod kierunkiem*. Referat „dla Lublina” 1932
32. *Ćwiczenia i kształcenie*, dwa wykłady dla oficerów-lekarzy 1932
33. *Idea szkoły jednolitej we współczesnych reformach szkolnych*. Odczyt na konferencji pedagogicznej Stowarzyszenia Chrześcijańsko-Narodowego szkół powszechnych (w załączeniu program konferencji) 1932
34. *Współczesny pogląd na nauczanie*. Kurs księży prefektów 1933

35. *Nowe metody nauczania* – odczyt 1933
36. *W sprawie liceum ogólnokształcącego*. Referat na Radę Wydziałową 1934
37. *Postawa nauczyciela wobec dziecka i jego pracy na I szczeblu* – odczyt ok.1934
38. *Ideal wychowawczy*. Odczyt w Towarzystwie Higieny Psychiczej, w załączeniu program odczytów 1935
39. *Co kształtuje charakter dziecka?* Wykład dla członków Kół Przyjaciół Harcerstwa 1936
40. *Oświata i szkolnictwo*. Wykład na wakacyjnym kursie dla cudzoziemców i Polaków z zagranicy (w załączeniu program kursu) 1936
41. *Oświata i wychowanie w Polsce współczesnej*. Wykład na kursie dla cudzoziemców 1936
42. *Oświata i szkolnictwo w Polsce*. Wykład na wakacyjnym kursie dla cudzoziemców 1937
43. *Współczesny realizm pedagogiczny*. Odczyt w Towarzystwie Naukowym Szkół Wyższych 1937
44. *Na 75-lecie Szkoły Głównej*. Wykład dnia 25 listopada 1937 r.
45. *Realizm pedagogiczny*. Zjazd inspektorów szkolnych w Lublinie, 4 luty 1938
46. *Różne formy kończenia szkoły średniej*, na konferencji dyrektorów liceów ogólnokształcących, 1938
47. *Cechy charakterystyczne polskiej literatury pedagogicznej*. Odczyt, ok.1938
48. *Oświata i szkolnictwo w Polsce za czasów walk o niepodległość*. Prelekcja ok.1938
49. *Synteza w nauczaniu*. Prelekcja, ok.1938
50. *List F. Schillera o wychowaniu estetycznym człowieka*. Odczyt w Towarzystwie Naukowym Szkół Wyższych 1939
51. *Utrwalenie dziejów naszego pokolenia*. Przemówienie na zebraniu koleżeńskim Stowarzyszenia Uczestników Walki o Szkołę Polską 1939
52. *Praca domowa i szkolna ucznia*. Wykład dla nauczycieli szkół handlowych 1939
53. *Oswald Spengler: upadek kultury zachodniej*. Odczyt 26 IX 1941
54. *Idea postępu a idea ludzkości*. Odczyt 3 XII 1941
55. *Selekcja dóbr kulturalnych w procesie historycznym*. Odczyt 3 grudnia 1941
56. *O klasyfikacji faktów kulturowych*. Referat na Wydziale II Tow. Naukowego Warszawskiego 1946
57. *O studiach humanistycznych na uniwersytecie i o powołaniu nauczyciela*. Wykład w YMCA 4 czerwca 1948
58. *Porównawcze badania szkolnictwa i wychowania*. Dwie wersje A i B, odczyt 1967
59. *Ideal wychowawczy naszej szkoły*. Referat, b.d.
60. *Duch i dusza* – odczyt, b.d.

ANEKS 19

J. 78. Roman Naworyta, <i>Inne oblicze. Liryki i drobne utwory</i>	
<i>Hora matutina</i>	1901
<i>Noc i dzień, Poryw</i>	1905
<i>Mewa, Ostatni toast, Sen o złotym pierścieniu,</i>	
<i>Górnik, Mój gmach, Zawody na Goryczkowej</i>	1908
<i>Narzeczonej mojej</i>	1909
<i>Zbóje</i>	1914
<i>Perelki dyrektora</i>	1943
<i>Bezbronna potęga, Jagnię i wilcy, Los, Na lipę, Przepowiednia</i>	1944
<i>Bezglowe muzy</i>	1945
<i>Dwie modlitwy, Nowa miłość, nowe życie</i>	1947

<i>Kolęda, Na dzień Zmartwychwstania, Niby-niby</i>	1948
<i>Elegia</i>	1950
<i>Ardeński las, Czyś wyczuł to, Jak i czemu, Któż jak Bóg</i>	1951
<i>Cyryl i Metody, Dwie klatki, Kameleon,</i>	
<i>Posąg prawdy, Treblinka, Życie</i>	1952
<i>Marysiu</i>	1953
<i>Szczerbiec</i>	1959
<i>Ballada babuni, Pismo gołębie, Toast Częstochowski,</i>	
<i>Wilk i pasterze, Wróbel pod samochodem</i>	b.d.
<i>Stara sosna, j. 73, k. 98–100</i>	b.d.

ANEKS 20

J. 100. Jubileusz 90-lecia

Bandura Ludwik
 Batawia Zofia i Stanisław
 Białobrzaska L.
 Borkowska M. i Rusin W.
 Chałasiński Józef
 Czermińscy Andrzejowie
 Gumińska Stefania zob. Wegner Helena
 Herbstowie Irena i Stanisław
 Jaczewski Zbigniew
 Jaczewscy Krystyna i Marek
 Kruczkowska Ela
 Krzeczowska Irena
 Michałowscy Kazimierz i Krystyna
 Molski Stefan
 Niepokoyczycka Zula
 Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych
 Pasierbińska Wanda
 Peszlowie
 Piotrowska Eligia
 Radziszewski
 Sokołowska Alicja
 Stanikowa-Mońska Anna
 Studenci Studium Zaocznego Pedagogiki UW
 Tatarowscy zob. Wegner Helena
 Trzebińska Maria
 Voit Aniela
 Walczak Marian
 Wegner Helena, Gumińska Stefania, Tatarowscy
 Wodzikowa Urszula
 Żebrowska Maria

J. 101. Jw.

Achar[?] Jankowie
 Beczkowicz Zygmunt
 Brahmer Mieczysław
 Budkiewicz Janina
 Brynk Maria
 Cyganiukowa[?] Janina

Falski Marian
 Fiszal Henryk
 Hulewicz Jan
 Janik Katarzyna
 Kaczorowski Michał
 Karpowicz Wanda
 Kączkowska J.
 Kołakowski M.
 Komitet Ekspertów dla opracowania raportu o stanie oświaty w PRL
 Małachowska E.
 Miodkowski Stefan (2 listy)
 Modzelewska Zofia
 Mońka-Stanikowa zob. Stanikowa-Mońka Anna
 Moszyńska Stefania
 Olszewski W.
 Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych – podpis: Parnowski Tadeusz
 Paszkiewiczowa zob. Ptaszyńska
 Piskorska Maria
 Płomińska Adolfina
 Ptaszyńska-Paszkiewiczowa Teofila
 Roliński F.
 Rybicki Stanisław
 Sieczkowscy Andrzej i Halina
 Siwkowscy Janina i Jan
 Staniewicz Józef
 Stanikowa-Mońka Anna
 Tatarkiewicz Władysław
 Wołoszynowie Lidka i Stefan
 „Wychowanie” – redakcja
 „Wychowanie Muzyczne w Szkole” – redakcja
 Wyższa Szkoła Nauczycielska w Siedlcach – podpis: rektor Józef Kozłowski
 Zakład Pedagogiki Studium Pielęgniarstwa AM w Lublinie
 Zieliński Kazimierz

ANEKS 21

J. 113. Korespondencja wychodząca i wpływająca

Wychodząca:

Suchodolski Bogdan, brudnopis listy, sz., j. 75, k. 68–71 1971

Wpływająca:

Lachowicz Jan 1971
 Lipina Stanisława 1965
 Nawroczyńska Stanisława (2 l.) 1905
 Nawroczyński Roman 1905
 Ośrodek Bibliografii i Dokumentacji Naukowej
 podpisy pracowników 1957
 Państwowe Wydawnictwo Naukowe (2 l.) 1958, 1962
 Polak Zofia 1970
 Rektor Uniwersytetu Warszawskiego b.d.
 Stowarzyszenie Historyków Sztuki 1952
 Szaniawski Ignacy 1962
 Towarzystwo Szkoły Świeckiej, zał. 2 fot. 1958

Uczniowie seminarium z podpisami	1950
Uczennice (2 podpisy)	1950
Uniwersytet Łódzki	1963
Wacińska W.	1964
Wańkiewicz Melchior	1972
Zakład Pedagogiki, Studium Pielęgniarstwa	1971
Listy (2) nieznanego autora, podpis „Banio”	1964,1965

ANEKS 22

- J. 115. Różne opracowania przysyłane B. Nawroczyńskiemu
 Bogusławska A., *Metody czytania stosowane w Anglii*, b.d.
 Kociejowski Władysław, Referat wygłoszony na VIII Zjeździe Fizyków Polskich w Katowicach, b.d.
 Koczwarra Marian, *Z dziejów tajnego szkolnictwa wyższego w Warszawie*, 1965
 Rolbiecki Waldemar, Do hasła Francja – Oświata i Nauka WEP, ok.1960
 Suchodolski Bogdan, wstęp do artykułu, tytułu brak, b.d.
 Szuman Stefan, *O źródłach i możliwościach psychicznego zbliżenia się do młodzieży*
 1926

ANEKS 23

- J. 119. Artykuły drukowane o tematyce pedagogicznej
 Bandura Ludwik, *Naturalistyczna pedagogika*
 Doroszevska Janina, *Pedagogika specjalna*
 Gołaszewski Tadeusz, *Socjologizm pedagogiczny*
 Korniszewski Feliks, *Teoria wychowania, jej stan oraz perspektywy*
 Korniszewski Feliks, *Pedagogika jako nauka, jej problematyka, zadania oraz metody*
 Łąkowska Anna, *Przeciążenie ucznia*
 Pęcherski Mieczysław, *Kapitalistyczny system oświatowo-wychowawczy w krajach rozwiniętych*
 Sośnicki Kazimierz, *Psychologizm pedagogiczny*
 Esencjalizm i progresywizm pedagogiczny
 Klasowo-lekcyjny system
 nauczania i uczenia się
 Lekcja
 Wiloch Tadeusz J., *Rumuński system oświatowo-wychowawczy*
 Węgierski system oświatowo-wychowawczy
 Wroczyński Ryszard, *Pedagogika społeczna*
 Bez autora, *Permanenne kształcenie, jego możliwe konsekwencje dla oświaty i wychowania*